

Nieuwjaarsrede burgemeester Alex van Hedel

To be, or not to be; that is the question. Wat willen we of, beter, wat kunnen we. Dat is de vraag. Hartelijk welkom, speciaal onze nieuwe inwoners, op de Nieuwjaarsbijeenkomst 2024 van de gemeente Brummen. Ik begin met knallen en eindig met een knal.

Er is in Nederland veel illegaal vuurwerk tot ontploffing gebracht. Zelfs door afgedwaalde zotte persoonlijkheden werd zwaar illegaal vuurwerk ingezet tegen hulpverleners, er is veel vernield. In onze gemeente viel het gelukkig mee, maar toch ook enkele excessen. De huidige wet bepaalt dat we maximaal 25 kg vuurwerk per huishouden mogen hebben en dan alleen nog maar in de vorm van knalerwtjes, grondbloemen en fonteintjes. Het is en blijft vuurwerk, dus voorzichtigheid blijft geboden.

Gemeenten, samenleving en ook politie pleiten voor een landelijk vuurwerkverbod. Goed idee wat mij betreft; bedenk leuke alternatieven voor een uit de hand gelopen traditie. Maar het is de pleister op de verkeerde wond. Ik snap het pleidooi niet. De politie is niet bekogeld met knalerwtjes, de amputatie van de hand van een 11-jarige jongen is geen gevolg van sterretjes, de twee te betreuren doden zijn niet om het leven gekomen door grondbloemen. De aanleiding ligt niet in invoer van fonteintjes vanuit België, Duitsland of Italië. Het gaat om de productie, invoer, opslag, verkoop en het afsteken van illegaal en zwaar vuurwerk. In Wijhe 2100 kg in een bestelbus, in Stadskanaal 300 kg en in onze eigen gemeente bijna 600 kg in een woonhuis.

Maar liefst 1200 slachtoffers naar de spoedeisende hulp of dokterspost. "Slechts 6%" (natuurlijk is elke procent teveel) hiervan als gevolg van het vuurwerk waarvoor nog geen verbod geldt. Politie, hulpverleners, zijn niet bekogeld met knalerwtjes, bloemfonteinen of sterretjes. Op grond van de wet kunnen we al stellen, bijna elke knal, elke vuurpijl die de lucht ingaat, is verboden.

De meeste slachtoffers bevinden zich in de categorie 12 tot 20 jarigen. Met de huidige woningnood kun je veronderstellen dat bijna al deze jongeren thuis wonen. Zij kopen veelvouden van 25 kg in, bewaren die in het woonhuis of onder hun bed. Eén op de 3 slachtoffers van zwaar illegaal vuurwerk, is tussen 12 en 15 jaar oud. En de ouders, zo denk ik dan, die hadden hun ogen en oren dicht, knepen een oogje toe of het kon hen niet bommen! Kortom, een pleidooi voor een landelijk of gemeentelijk vuurwerkverbod, bant de nog resterende knalerwtjes, sterretjes en bloemfonteinen uit. Prima, maar niet de oplossing voor een groot probleem.

De hele maand december, soms nog eerder, en tot ver in januari horen we keiharde knallen en die zijn niet afkomstig van knalerwtjes die slechts op drie dagen per jaar verkocht mogen worden en slechts in een periode van 6 uur afgestoken mogen worden.

EenVandaag constateert dat er in 2023 in heel Nederland zo'n 465 aanslagen gepleegd zijn op huizen en andere doelwitten. Een verdubbeling ten opzichte van 2022. De ontploffingen werden uitgevoerd met illegale vuurwerk-explosieven. Een politie-vuurwerkexpert maakt zich zorgen om de normalisering van zwaar vuurwerk. Jongeren bewaren achteloos een doos cobra's onder hun bed: "Waarschijnlijk liggen er in duizenden huizen explosieven opgeslagen." "Het lijkt alsof dit een maatschappelijk geaccepteerd goed is", vervolgt hij. "Jongens van 11, 12 jaar slaan het thuis op en vinden het normaal. Het lijkt wel alsof er in Nederland een soort vuurwerkexplosieven-verslaving is opgetreden. Het zou tijd zijn als we daar van gaan afkicken met elkaar."

De essentie ligt niet bij een vuurwerkverbod in individuele gemeenten of bij wet. De wet biedt nog maar een kleine mogelijkheid. Ik ben niet tegen een algeheel landelijk vuurwerkverbod, maar zo'n pleidooi leidt af van de essentie en vestigt valse hoop. De essentie is:

- Ouders, let op u saeck.
- Politie, blijf uw goede werk doen in toezicht en handhaving.
- Overheid, gemeenten, ga samen met de samenleving de uitdaging aan om tijdens de jaarwisseling ander en beter vertier te organiseren.
- Tweede Kamer en Minister(s), richt u tot de Europese Unie. De Europese Unie is een groep van 27 landen in Europa, die samenwerken om het leven van mensen beter, makkelijker en veiliger te maken. Help Nederland en andere lidstaten met een verbod op productie en handel van explosieven en daarvoor benodigde grondstoffen.
- Nederland kick af van deze uit de hand gelopen traditie. Houdt het bij oliebollen, appelbeignets, een gezelschapsspel, een vriendenfeest of oudejaarsconference en wens elkaar verstaanbaar om middernacht het allerbeste toe! Illegaal vuurwerk is niet stoer of traditio-neel, maar crimi-neel!

En als we dan toch moeten afkicken, gebruik in plaats van een methadon-bus een melk-bus, voor carbid. Gecontroleerd, met mate, en afbouwend in grootte, geluid en jaren. Over enkele jaren een warm vuurtje in een korf met de buurt. Dat moet kunnen. Dat zag ik deze jaarwisseling ook in heel veel straten in onze mooie gemeente. Gezellig toch?!

Oudejaarsdag en de jaarwisseling zijn in onze gemeente nagenoeg voorbeeldig is verlopen. Het meest imponerende vond ik de lichtjesroute rondom Tolzicht. Georganiseerd door vrijwilligers van Tolzicht, voor onze ouderen. Muziek, Glühwein, oliebollen en een mooie slinger van mensen en licht.

Nu nog iets voor jongeren!

Het afgelopen jaar was heftig. Heftiger dan anders, lijkt het wel. Voortdurende oorlogen, nieuwe oorlogen, veraf en dichterbij. Natuurrampen en aardbevingen. Veranderingen in de politiek. Demissionair premier Rutte vindt uiteindelijk dat hij met dertien jaar te lang is aangebleven. Ach, wie weet, misschien gaan we hem toch nog missen. Het klimaat baart ons zorgen, we moeten snel en intensief aan de slag om het tij te keren. Dat vraagt investeringen, dat vergt draagvlak, dat vereist inzet. Ik pleitte daar vorig jaar al voor tijdens mijn nieuwjaarsrede.

U zag zojuist in beeld hoe prettig het wonen is in de gemeente Brummen en dat wensen wij vele anderen, uit alle doelgroepen, ook toe. Dat willen we graag, maar kunnen we dat ook? We willen investeren in duurzaamheid, maar kunnen we dat ook? We willen het goede doen in het sociaal domein, maar kunnen we dat ook. We willen een goede dienstverlening en gebiedsgericht met bewoners in contact komen. Maar kunnen we dat ook. College, raad en ambtelijke organisatie zetten alle zeilen bij. Ik zie de dreiging dat gemeenten het met minder financiële middelen vanuit het rijk moeten zien te bolwerken, dat er steeds meer taken bij gemeenten gelegd worden. Ik zie dat de samenleving meer-eisender is geworden en dat relateert aan de vette decennia's die achter ons liggen. Grote opgaven in nieuwe uitdagingen.

Misschien is de boog decennialang te veel gespannen geweest. Veel kon, veel mocht. Veel eisen, veel verwachtingen. Naast gebruik, veel verbruik. Het is moeilijk om dat los te laten, terwijl dat, gelet de grote opgaven waar we thans voor staan, onvermijdbaar is verwacht ik. Een krappe arbeidsmarkt, meer ouderen, minder jongeren, veel vacatures. Ook in onze gemeente.

Ik vergelijk de gemeente Brummen met een aaneengeregen parelsnoer. De dorpen Brummen, Eerbeek, Empe, Hall, Leuvenheim en Tonden en de buurtschappen Rhienderense Broek, Cortenoever, Oeken, Voorstonden, Coldenhove, en Rhienderen. Grote parels. Daartussen zo'n 21.000 inwoners, ook parels. Een parelsnoer kent toppen en dalen. In de afgelopen 10 jaar dat ik uw burgemeester mocht zijn, in februari draag ik vol trots en met toewijding 10 jaar deze ambtsketen, heb ik ook in deze mooie gemeente toppen en dalen gezien.

Toppen, waar we trots op mogen zijn. Welwillende en energieke ondernemers, een hecht en intensief verenigingsleven, een hardwerkende en loyale ambtelijke organisatie die de samenleving ècht van dienst is, de niet aflatende inzet en betrokkenheid van raadsleden en wethouders, mooie natuurontwikkelingsprojecten, een veilige gemeente, een Stichting Welzijn Brummen, een Cultuurstichting en we hebben zelfs nog lokale weekbladen. Een niet uitputtende opsomming. Mijn adagium: de gemeente Brummen, zoals Nederland bedoeld is.

Er ligt een belangrijke taak op ons te wachten. In hedendaagse complexe opgaven zal de gemeente Brummen, zult u, antwoord moeten gaan geven hoe wij ons op onze toekomst kunnen voorbereiden. Onze toekomstvisie tot 2035. Voor uzelf, voor onze jongere generatie. Wat is onze identiteit, hoe bewaren of versterken wij onze kernwaarden als relatief kleine gemeente, als parelsnoer. Hoe borgen wij gezamenlijk onze saamhorigheid. Hoe willen en kunnen wij besluiten nemen die op de korte en lange termijn onze leefwereld verbeteren en beschermen, zoals zojuist de oproep is gedaan door de Grootouders voor het Klimaat. Willen, of kunnen wij genoeg nemen met een boog die minder gespannen is of houden we de spanning erop met medewerking van anderen.

We gaan ons in dit jaar, samen met u, voorbereiden op een toekomstvisie 2035 voor de gemeente Brummen. Voorafgaand daaraan, zijn wellicht diverse scenario's nodig om inzicht te krijgen in het huidige en gewenste dienstverlenings- en voorzieningenniveau. Moeten we nog meer gaan samenwerken met partners, voeren we uitsluitend de regie in beleid en besteden we uitvoering uit, moeten we de ambtelijke organisatie geheel of gedeeltelijk met een andere organisatie samenvoegen, neigen we toch naar herindeling, kunnen we met deze gespannen arbeidsmarkt voldoende blijven investeren in onze ambtelijke organisatie, zijn we bereid een tandje lager te schakelen, et cetera. Er staat ons gezamenlijk veel te doen in 2024.

Ik heb aan het begin aangegeven dat ik deze toespraak met knallen begin en met een knal zal afsluiten.

Volgende maand ben ik 10 jaar burgemeester in deze mooie gemeente. Mijn geboorteland. De tijd gaat snel. Naast mijn echtgenote en drie kinderen, daarbij gevoegd 3 fijne partners, en het vooruitzicht dat Graziella en ik in mei aanstaande voor het eerst oma en opa hopen te gaan worden, is het in mij geschonken vertrouwen om burgemeester te mogen zijn van de gemeente Brummen, het mooist wat mij overkomen is. Het voelt alsof de eretitel van Brummenees mij gegeven is geweest.

Over het algemeen ben ik tijdens mijn loopbaan na 10 jaar een andere weg ingeslagen en heb ik ruimte geboden voor nieuw elan. Tien jaar bij de politie, tien jaar wethouder en nu tien jaar burgemeester. Burgemeester voor alle inwoners, ondernemers en verenigingen, politie en brandweer, raad, college en ambtelijke organisatie. Het paradijs in Nederland, de gemeente Brummen. Zoals Nederland bedoeld is. Die weg sla ik ook nu in.

Ik voeg daaraan nog drie overwegingen.

De eerste: we hebben een kinderburgemeester, Anne. Ik heb veel vertrouwen in haar. Een jeugdige en verstandige blik voor een toekomst voor de jeugd en de gemeente Brummen.

De tweede: in de profielschets van weleer stond vermeld, dat de nieuwe burgemeester de gemeente Brummen niet als 'eindstation' zou moeten willen zien.

De derde: premier Rutte is tot het inzicht gekomen dat 13 jaar misschien toch net iets te lang is geweest.

Wanneer ik deze periode van benoeming uitdien, ben ik hier met veel plezier dertien jaar burgemeester geweest maar dat zou wellicht tot eenzelfde inzicht kunnen gaan leiden. Bij u of mij. Dat wil ik voorkomen. Dertien jaar burgemeester in de gemeente Brummen zou het eindstation van mijn loopbaan betekenen. Zo'n jaar geleden heb ik reeds aan de Commissaris aangegeven dat ik voornemens ben om na tien jaar de ambtsketen neer te leggen. Ik heb hem met trots en toewijding gedragen. Je moet afscheid nemen op het hoogtepunt..

Het voelt als een verkeerd besluit, maar wel als een wijs besluit.

- Ik beschouw de raad en het college als stabiel, collegiaal en gezond kritisch. Er resteren nog twee jaren voor de verkiezingen, tijd om in rust en zorgvuldigheid tot een advies aan de Commissaris van de Koning te komen.
- Een nieuwe periode van bezinning breekt aan: hoe gaan we als gemeente voor onze inwoners, bedrijven en verenigingen een toekomst naar 2035 vormgeven. Nieuw elan voegt daar objectief iets aan toe.

Ik hoop dat ik het gevoel heb kunnen geven dat ik er altijd was. Ik heb dat gepoogd voor iedereen, zonder aanzien des persoons. Voor ouderen, voor kinderen, voor hen die een dierbare hebben verloren, voor hen die het zwaar hadden, voor hen die door de bomen het bos niet meer zagen. Voor ambtenaren, voor wethouders, voor raadsleden. Voor de kerken en moskee, voor media, voor verenigingen en ondernemers. Voor kermisklanten, voor vogelschietters en vogelverenigingen. Er is niet één dag geweest dat ik met tegenzin het ambt heb vervuld.

Ik heb Zijne Majesteit de Koning verzocht op het eind van de 29e februari aanstaande, gelukkig heeft de maand februari in 2024 één dag meer, mij eervol ontslag te verlenen. Zijn welwillende antwoord wacht ik af.

En wat dan, vraagt u zich af. Met mijn ervaringen ga ik in enkele Commissarissen van de Koning aanbieden om als waarnemend burgemeester tussentijdse tijdelijke vacatures in te vullen en daarnaast gemeenten ondersteunen om, daar waar wenselijk, het aanzien en vertrouwen in de gemeentepolitiek te versterken.

De waarnemend Commissaris van de Koning zal zich ongetwijfeld snel in verbinding stellen met de gemeenteraad om op enigerlei wijze in de vacature te gaan voorzien. Maar voor nu, wens ik u allen, mede namens mijn echtgenote Graziella en namens het gemeentebestuur en ambtelijke organisatie, een gezond, gelukkig 2024 toe en een gezellige Nieuwjaarsbijeenkomst.

Bun Zo Bli-j Dat Brummen Besteet!

Burgemeester van de gemeente Brummen; To be, or not to be.

This will be, an everlasting love! (lied Natalie Cole)

Proost!